

IM MEMORIAM

Akademik prof. dr **Alois Tavčar**, dugogodišnji profesor našeg FPZ i predsjednik Zavoda za genetiku i oplemenjivanje bilja rođen je 2. marta 1895. u Ljubljani. U svom voljenom rodnom gradu proveo je djetinjstvo i školske dane, te 1913. godine maturirao na višoj realci. Nakon mature, kao većina naprednih slovenskih studenata njegove generacije, željan znanja i u želji da korisno služi svome narodu, odlazi na studije u Prag, gdje je 1918. godine diplomirao na Poljoprivrednom fakultetu Visoke tehničke škole. Već kao student-volonter uključio se u Zavodu prof. Stoklase u naučno-istraživački rad, kojemu je kasnije posvetio čitav svoj život.

Poslije diplomiranja imenovan je za asistenta na Poljoprivrednom fakultetu u Pragu. Međutim, poslije završetka rata vraća se u domovinu i radi u svojstvu adjunkta za biljnu proizvodnju kmetijske družbe u Ljubljani gdje djeluje na organizaciji i unapređenju biljne proizvodnje držeći ujedno stručna predavanja diljem Slovenije. Već u to vrijeme počinje s genetskim istraživanjima na kukuruzu, te zatim 1920. odlazi na jednogodišnju specijalizaciju u Zavod za oplemenjivanje bilja na Poljoprivrednom fakultetu u Pragu, gdje i doktorira 1921. godine na Tehničkoj visokoj školi.

Dizertacija mu je bila »Varijaciono-statistička istraživanja kvantitativnih svojstava kod *Phaseolus vulgaris* L«, a štampala ju je Masarykova akademija kao posebnu ediciju.

Godine 1922. dolazi u svojstvu pristava na Poljoprivredno-šumarski fakultet u Zagrebu; povjerena mu je dužnost predstojnika ondašnjeg Zavoda za bilinogojstvo, te preuzima predavanja iz predmeta Bilinogojstvo u koji je ujedno uključio genetiku, nauku koja je u to vrijeme bila u početnom razvoju, te biometriku, disciplinu, koja se do tada u prirodoslovnim znanostima nije u Jugoslaviji ni predavala, ni primjenjivala u istraživačkom radu.

Godine 1924. prof. Tavčar habilitira za docenta iz genetike i oplemenjivanja bilja šk. godine 1926/27. boravi kao stipendista Rockefellerove fundacije na specijalizaciji u Institutu za genetiku i oplemenjivanje bilja na Cornell

Univerzitetu u Ithaca, New York, gdje radi kod znamenitog genetičara kukuruza prof. dr. Ž. R. Emersona i biostatističara prof. H. Lovea.

U to se vrijeme upoznaje s radom najpoznatijih znanstvenih radnika u univerzitetkim institutima za genetiku i oplemenjivanje bilja u 12 američkih država. Stiče bogato iskustvo, upoznaje tadanja najznačajnija znanstvena dostignuća na području genetike i oplemenjivanja bilja, napose kukuruza. Po povratku to svoje znanje nesebično primjenjuje na unapređenju svog nastavnog i znanstvenog rada, stvarivši tako osnovu za sav daljnji rad u nas na području genetike i oplemenjivanja bilja i primjene statističke analize u istraživačkom radu.

Godine 1927. imenovan je izvanrednim, a god. 1933. redovnim profesorom Univerziteta u Zagrebu. Redovnim članom Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu postao je 1947. godine, a doctor honoris causa Univerziteta u Zagrebu 1969. godine.

Kao poznati znanstvenik na području genetike i oplemenjivanja bilja akademik prof. dr. Alois Tavčar stekao je zamjernu reputaciju na međunarodnom planu. Na poziv British Councila održao je 1953. godine predavanje iz područja svog znanstvenog rada u Institutima za genetiku u Velikoj Britaniji i to u Cambridgeu, Oxfordu i Manchesteru, a 1967. godine, prigodom studijskog putovanja u USA, referirao je na poziv većeg broja američkih univerziteta o svom znanstvenom radu. Na temelju svoje u svijetu priznate znanstvene djelatnosti na području primjene nuklearne energije u biološkim istraživanjima, boravio je kao ekspert Internacionalne agencije U. naroda za primjenu nuklearne energije na području radiacionih mutacija poljoprivrednih biljaka 1963. i 1964. godine u Egiptu.

Od 1924. do 1970. godine učestvovao je s referatima na svim internacionalnim kongresima za genetiku, a isto tako je referirao i na brojnim kongresima FAO organizacije.

Za cijelo vrijeme svog dugogodišnjeg plodonosnog rada prof. dr. Alois Tavčar — sve dok ga bolest nije shrvala — vrlo se intenzivno bavio nastavnim, znanstvenim i stručnim radom na području genetike i oplemenjivanja bilja i time dao ogroman doprinos sređivanju poljoprivredne biljne proizvodnje odmah poslije rata, te stalnom unapređivanju nakon tog razdoblja.

Publicirao je u domaćim, a velikim dijelom i u najznačajnijim stranim znanstvenim časopisima stotinu znanstvenih radova. Najvažniji su mu radovi s područja genetike i oplemenjivanja žitarica, naročito kukuruza, ječma i pšenice, gdje su mnogi rezultati predstavljali posve nova, do tada u literaturi nepoznata, saznanja.

I ostala publicistička djelatnost prof. Tavčara bila je znatna, a publicirao je i sedam udžbenika odnosno priručnika, a kao istaknuti znanstveni radnik na području genetike i oplemenjivanja kukuruza bio je pozvan da u poznatom međunarodnom priručniku »Handbuch der Pflanzenzüchtung« obradi područje genetike i oplemenjivanja kukuruza.

Akademik prof. dr. Alois Tavčar uvijek je svojim čvrstim stavovima branio naučnu istinu, što mu je bilo djelomice moguće i zbog njegovog dubokog poznavanja znanstvene problematike kojom se bavio.

Svojim naučnim radovima i znanstvenim pristupom u rješavanju problema formirao je bazu cjelokupnog znanstvenog rada na području genetike i oplemenjivanja bilja u našoj zemlji i time dao izvanredan prilog razvoju naučne misli i unapređenju biljne proizvodnje u Jugoslaviji. Valja naročito istaći njegovu izvanredno značajnu ulogu u formiranju i izgradnji naučnih kadrova u našoj zemlji. Brojni su njegovi studenti, koji su pod njegovim rukovođenjem i utjecajem, obogaćeni njegovim iskustvom, nastavili na neki način njegov rad. To dokazuje i činjenica, da su gotovo svi danas priznati znanstveni radnici i stručnjaci na području genetike i oplemenjivanja bilja i sjemenarstva diljem Jugoslavije, bili njegovi đaci.

Zbog velikog značenja znanstvene i ostale djatnosti, prof. dr Alois Tavčar, osim što je bio pravi član JAZU u Zagrebu, bio je i dopisni član Slovenske akademije znanosti i umjetnosti u Ljubljani, član Honorary Scientific Society XI, Cornell University, New York, član Masarykove akademie Prace u Pragu, član odbora EUCARPIA (Evropsko udruženje za naučna istraživanja iz područja oplemenjivanja bilja), predsjednik Društva genetičara Jugoslavije.

Za svoju djelatnost dobio je i visoka društvena priznanja i visoka odlikovanja: Orden rada I reda, Orden Zasluga za narod, Orden bratstva i jedinstva sa zlatnim vijencem, Nagradu »Ruđer Bošković«, nagradu AVNOJ-a 1966, Spomen plaketu »G. Mendel«, Memoria Symposio — Celebrata, Academia Scientiarum Bohemoslovenica, Brno 1865—1965.